

tig och uträttar allt ting med mycket behag. Hon har en wiß sig förbehållen politesse, som icke härleder sig från modet och förändras med det samma, den kommer ej af wana, utan af en sann åtrå at behaga, och som wärkeligen gör det. Hon har ej lärdt sig triviala och utfölkta complimenter. Hon säger ej jag är oblikerad, man gör mig mycken ära; Ni behöfwer ej göra Er möda etc. ännu mindre bryr hon sig om at wälja ordasätten. Af en wanlig och wedertagen höflighet svarar Hon med en nigning, eller med et simpelt jag tackar: men detta ordet sagt af Hennes mun är så godt som den grannaste betygelse. Gör en wärkelig tjenst låter Hon sit hjerta tala, och det är ej et tomt smicker. Hon har aldrig welat underkasta sig det löseliga bruket, at luta sig på en åldrig arm, hwilken sielf ganska wäl behöfde at understöddas, då man går från det ena rummet til det andra. När en perfumerad Elegant tillbjuder Henne denna nådswisa tjensten, går Hon ifrån honom: sägande, at hon hwarken är halt eller lytt. I sielfwa werket, har Hon aldrig welat hafwa höga klackar fast Hon ej är stor: Hon har nog små fötter för at kunna wara dem förutan.

Hon är icke alenast tyst, och har en wödsam ställning då Hon är i sällskap med fruntimmer, utan äfwen då Hon är med gista karlar, eller dem som äro mycket äldre än Hon? Hon skulle aldrig emottaga en plats öfwer dem, om ej för at göra dem til wiljes, och Hon skulle genast återtaga sin, så snart Hon kunde; ty Hon wet at äldrens rättigheter gå före könets, emedan man suponerar dem äga förfarenhet och förstånd, hwilket fram för allt bör hedras.

Med dem af Hennes ålder är det en annan sak; Hon behöfwer en annan ton, och Hon wet at taga den, utan at lemna den modesta air som anstår Henne. Om de sielfwa äro förbehållsamma och modesta bibehåller Hon gerna med dem ungdomens ålskwärda familiarité; deras ostyldiga samtal äro lekande, men anständiga; Om de blifwa allwarfamma, så wil Hon at de skola wara nyttiga; om de förbytas til plattheter, bryter Hon snart sällskapet med dem; ty Hon föräctar i synnerhet allt galanterie sladder, såsom ganska förbrännande för Hennes kön. Hon wet at den makän Hon söker, ej har en sådan jargon, och Hon tål aldrig gerna hos en annan det som ej utgide dens Character hwars bild Hon har intryckt i sit hjerta. Den höga tanka Hon har om sit köns rättigheter, den högghet i själen, den dygd som

som Hon känner hos sig sjelf, och som gör Henne wördnadswärd i sina egna ögon, gör at Hon med affky hör de lappris höfligheter som wefligheten uppdiakt. Hon afhör dem ej med en lässad wrede, utan med et kallt utseende som gör en flat, och som man ej wäntar sig. Om en Adonis säger Henne några dårskaper, berömmar Hennes skönhet, Hennes förstånd, Hennes behag och den lyckan at winna Hennes tycke, så faller Hon honom i talet, sågande höfligt: „Min Herr, jag fructar at jag wet dessa saker bättre än Ni; Om wi ej ha något nyare at säga hwarannan, så tror jag at wi här kunna sluta samtalet. At Accompanera dessa ord med en djup nigning, och sedan besinna sig tjugu steg ifrån Honom, är för Henne blott et ögnablicks göra:

Hon tycker likwäl mycket om at bli berömd, endast Hon wet at man har mening med det. För at synas rörd öfwer Hennes förtjenst, bör man börja med at wisa det. Et smicker som är grundat på högaaktning kan behaga Hennes högmodiga hjerta, men alt petitmaistriskt joller blir altid förkastadt. Sophia är ej skapad för at klänna den här a la Spa wettenskapen.

Militairiska Nyheter.

En Soldats Klädning och bewärning är intet minsta delen af Krigswettenskapen, den har i alla tidehwarf varierat liksom exercicen, och varit et mål för Amateurs Speculationer — Det är helt naturligt, ju längre världen står, ju mera man studerar en sak, ju snarare skall man leta sig fram til det rätta och sanna, och slutligen hinna all den fullkomlighet som är Susceptibel för menskligheten. Jag skall en annan gong utbreda mig widlyftigare, och ifrån Soldat hatten til Soldatsulan bekika detta phenomén. Nu will jag endast uppehålla mig midt emellan (in medio consistit virtus) nemligen sättet at i tjänsten bära wärja, eller Sabel. Wanligt wis åtminstone på 2:ne de siststa 100 talen om jag undantager en eller 2 individuer i hwart Regimente, har gehänget spändts nedan för listvet utan på wästen och ofta på räcken, jag tror nästan i hela världens Arméer, men i Frankrike skal som det förhjudes, nu mera en del eller alla Regimenter antingen ständigt eller wid wiså tillfällen bära gehänget öfwer höggra axeln eller på samma sätt som bandoleret, likwäl till wänster under armen. — Men Prologven blir för long — Jag skrider til sjelfwa nyheten som är, at Hans Kongl. Maj:ts Lif Garde samt Högsstallig Hennes

Maj:ts Encke Drottningens Lif Regimente här i Stockholm äro ibland Swänska Infanteriet de första som följt denna decouverten. Nyttan är så märkvärdig och så folkklar, at det blir obegripeligt at denna idé ej är originel här, eller åtminstone förr kunnig, då likväl flera Genier lagt sig på toliert wettenskapen. Utom at det är ganska wackert för ögat, i det at handlers Remmen på wänstra och gehänget på högra axien utgöra den regulierakta symmetrie, så är det äfwen en större balance hos Karlen, mekanismen winnet och jämwigtsläran befordras, så wida Sabelfästets läge är något högre än förut eller nästan i wackelpass emot handlers tasskan, det skyddar äfwen bröstet til wänster för skott och hugg, men det är i synnerhet under det trouppen marcherar, som det gör sin bästa effekt. Förut wog man nog twungen igenom wärman om lifwet som är så ganska ohälsosamt enligt den nyare medicin, ty alla fälttråg skie wanligt wis mitt om sommarn, nu är man helt ledig, och detta wäpen som hänger så legert skal antingen slingra fram wid hwarje steg eller och förmycket föras tillbaka. I förra fallet i en attaque på alfware (Om den kan supponeras) förskräcker det fienden så mycket snarare, som den blir det förre wärfse. I andra fallet måtte fienden surpreneras wid ett så cacherat försåt. Wid Extra handgrepet: Lagg med gewär: hör det också se tappert ut, om gehäng med sablar beledsaga denna rörelsen til marken, och i allmänhet gör det en annan märckelig förman som är denna: at då Soldaten ej står i led under gewär, nödgas han hålla wänstra hand på fästet för slingeingen som lär märckas, derigenom har han alltid attention på första Liännemärcket i sitt stånd, och derifrån raisonnerar han öfwer de öfwa skyldigheter som ärfblja det. Säfängt inwändes at gehänget i sin gamla position bidrog til utslutande af drag och köld ikring midian på Karlen, i synnerhet i Swerje, där Climatet 9 a 10 månader är kyligt, at Sablen satt stadigt och utur wägen, at det nu nöder Monderings Räckten, at då Soldaten går i fält (det täl åtminstone supposition) med sin räntsell och kapp på ryggen, så lär omigheten samt hindret emellan dessa sammangyttrade persedlar ännu synas klarare, och änteligen at Fransyska gehängen tör hända äro skur-na och inrättade på annat sätt, jag säger säfängt, så wida nu warande förfarenhet bestrider det.

2:o. Att Stadens respectiue Militair Corps på Riddarhus Torget anlade för en tid sedan sina sidogewär á la francoise, det wet jag, at den efter 24 timmar geck tilbakars til á la Svedoise, det wet jag, — Frågans ordsaken till bägge handelserna — jag wet det intet.

N:o 89. utgifwes den 23 Junii eller nästa Måndag.

Stockholm, Tryckt hos Commissarien P. A. BRODIN, 1783.

Dag = Bladet :

Wälsignade Tryck = Friheten.

Tredje och Sidsta Slåden.

N:o 89.

Stockholm den 23 Junii 1783.

Til Utgifwaren af Wälsignade Tryckfriheten.

Jag har varit så lycklig at öfverkomma eftersöliande bref, hwilket min Herre, torde hånda, förut känner — Det är i och för sig sjelf, i mitt tycke, så wacker, af så mycket wärde, så hedrande för Auctorn, för Fäderneslandet och Swenska namnet, at det säkert förtjenar at tryckas. — Hwem igenkänner ej uti dessa rader en stark och uplyst Patriot, eldad af nit för Friheten och det allmänna Bästa? Aldrig har en mera manlig, mera Romersk wälsalighet flutit ur en S . . . penna; Huru wida skild är den icke ifrån den rygtbara Fransyska Oden i Dagligt Allihanda: Me tairai je? — Af dato ser min Herre, at detta förträffeliga bref är skrifwit 1762, således hela 10 år innan den för Sverige så sälla, och i alla utländska Journaler så beprisade Revolutionen, hwars oumgängeliga nödwändighet här ganska tydeligen, fastän på långt håll, wiskas, lycklig den som för et så dyrt tilfälle seck den nåden at upoffra alt hwad han ägde. Jag har mig ej bekant ifrån hwem det är eller til hwilken det är adresserat: Men det gör ingen ting; Tankarna förblifwa dock altid lika starka och lika ackningswärda.

Den 20 April 1762.

Jag har haft den äran at undfå Ert bref: det har varit af ett obeskrifweligt värde för mig: Jag högmödas öfwer at ha kunnat et ögnablick roa Er: Det är den första gången, som mina swaga Snille-arbeten hafwa kunnat förskaffa en kånsta åt mit hjerta. Ni har welat låta A. och C. lefwa längre än de varit ämnade til, då Ni fäst deras namn wid något af Edra arbeten för det allmänna. Ni har behagat utlåta Er at A. polerar Nationen; jag kånse

„känner huruvida jag är berättigad at kännas wid et tilläggande så
 „fullt af höflighet och wänskap: Men det är säkert, at Ni bde för-
 „bättra Nationen; Swad gagnar at han bleswe tyffad, när hon
 „är lastbar och sjuklig? — Nej! Swad jag längtar at få tala med
 „min Hjelte och menniskwån, som har mod at ännu wara Med-
 „borgare, sedan intet Sädernesland mera finnes; alla de band, som
 „san manhållit Regeringskroppen äro färdiga at uplösas; alla sinnen
 „äro utan häg och styrka at förswara Landets rätt; alla mäkt och
 „steg som togas, äro antingen utan werkan, eller ock är deras wer-
 „kan öddelig — Utit för det allmänna Västa har wikit ur allas
 „hjertan; Frihets-andan sofwer och om wi göra et steg ännu, så
 „äro wi färdiga at blifwa trälar. — De så dygdige, som finnas här
 „och där, böra därföre intet förtwiffa. Så länge de andas, är ännu
 „intet allt förlorat, och Republicken finnes i deras hjertan — Det
 „är på Er jag ännu räknar. Jag dristar kalla mig Er wån, ty jag
 „förtjenar at wara det, emedan jag känner så wäl wärdet af Ert
 „hjerta, som Nationen känner Ert förstånd. — Jag skulle rådna för
 „at be Er fortfara at lämna mig Eder wänskap, ty jag wet at det
 „är intet möjligt at jag kan förlora den, utan at göra mig den
 „samma öwärdig. — Min tilgifswenhet är bhgd på högackning och
 „dygd: Jag förkastar således i min försäkran sådane talesätt, som
 „Smiektan och Hofstnad upfunnit. „

Malning öfwer Paris för 2000 år sedan *).

Paris är en asgrund, til hwilken tusendetals menniskor komma sprin-
 gandes i fullt galopp, och brådsörta sig där, den ena på den an-
 dra, med et försträckeligt buller. Rörelsernas öfbelikneliga hastighet,
 gör Philosophen förundrad, som på långt håll, med synglas betrack-
 tar detta cahos. Han ser där ingen ting annat, än lysande irrbloß
 efter hwilka hopen löper, och af hwilka den förwillas: Han ser intet
 annat, än en dåraktig bekymmerlöshet, en wettlös glädje. — När
 man har lefwat någon tid uti denna hwirfswel, så wet man, at Ad-
 jet, Interesses och Säfängan äro de trenne stora driffjädrarne til hela
 machinen; man wet, at de högtfödnäma personeene, som synas wara
 måst sybelsatta, hafwa minst at göra; at de hästarne som springa
 bäst, blifwa ofta tilbakahållna och spånde från wagnen af Köpman-
 nen, som såldt dem; at de Jeweler och broderier hwarmed Petits-
 mai-

*) Insändt.

maitrarna äro pryddde, blifwit tagne på credit hos Jouveleraren och Gulddragaren; Man wet, at de fruntimmer, som piquera sig af den största delicatelle äro gemenligen de, som warit måst allmänna; man wet at de Stora, om de icke äro dårar, äro merändels ignoranter; at Prästerna eller Abbéerna äro större delen Smickrare eller bedragare; Och man wet, at det gifwes många Umbersmän, hwilka få ägnablick innan deras uphöjelse woro så ofända, men finnas nu upfatta på lyckans hjul, då det horde wara et helt annat hjul, om man handlat med dem, som de förtjenat.

Fragment af et Bref, som säges wara skrifwit från Parlamentet i Trevoux, til Konung Ludvig X. *).

... . **N**å kan det wäl någonsin blifwa en förmon för Frankrike, at wilja annat än det Fursten will, i synnerhet då han endast sysselsätter sig med sina fredliga nöjen, samt at för Allmänhetens kat undandörliga några Courisaner, som han älskar? — Imedlerid är det för denna des människokärlet, som Eders Kongl. Maj:t blifwit et mål för de orättwisa misnöjen, som utbryta på alla håll. — Den förtjenta Landsflykt, hwarmed Eders Maj:t straffat en hederlig, men för sin strånga dygd och sina många tjenester, farlig Medborgare; Det billiga förswär, som I gifwit åt en Favorit, hwilken af hela Frankrike anses för brottlig: Se där, de obetydliga orsakerna til den Uprorsandan, som härskar i alla bröst, til den bitterhet och den illwilja för Er helgade person, som röjes hos alla Edra Undersåtare: — Hwarifrån härleder sig wäl alla dessa olyckor? — Sire! Ifrån inga andra källor än de brottlige Rådsherrar, de skumsynta Parlamentsledamöter, som först hafwa wägat at nämna, at åberopa någon annan Lag, än Eders Kongl. Maj:ts Egen, Höga och Nådiga wilja

Uti förleden månads Politiska Journal ifrån Hamburg står följande De Articul Stockholm d. 13 Maji 1783.

Wårt nya Opera hus är wäl intet af de aldrastörsta men elegant i den grad, at efter alla kännares intygan lär det ej ha sin make i Wärlden. Det är mer än pråktigt i anseende til eclaireringen, ty när alla ljusen brinna, tycks det wara et solsken i hwarje winkel. En owanligt stor och dyrbar Christall-krona som är upfatt

*) Insändt.

fatt i Platfonden, bidrager oändeligen därtill. Jag har sedt flera Operahus men wanligen äro de mörka.

Twänne Acteurer Herrar Carsten och Stenborg äro wärdiga detta Tempel, den förra i det starka, den senare i det smma och douça. Båda hafwa den skönaste figure. Båda hafwa wäl ingenstädes nu för tiden sina likar. Ut se dem agera tillsammans Achilles och Agamemnon uti Iphigenie i Auliden, är en förtjusande blick. Herr Stenborg postederar desutom många kundskaper.

Herr Capell - Mästaren Nauman, componerar nu en ny Opera GUSTAF WASA. Generela Idéen och dialogverna äro af Sög Sand, och gör den stora och uplysta Författarens hjärta oändeligen mycken ära. Versification är af Herr Bibliothecarien Kellgren. När man för binder alt detta med Herr Naumans utmärkte skicklighet så måste denna Opera bli et mästestycke.

Militäriska Tybeter.

Jag har fått löfte om Beskrifningar jämte Ritningar på manœvrer och Krigs Operationer wid Swänska lägren i sommar. Så snart de ankomma och hwilka jag afväntar med empressement, anser jag för min största skyldighet at utgifwa dem. Om jag ej börjat, ej continuerat mitt Dagblad med all den ståt och all den framgång som bordt, skall jag åtminstone bjuda til at brillera wid slutet.

Utgifw.

N:o 90, 91, utgifwes den 27 Junii eller nästa Fredag.

Stockholm, Tryckt hos Commissarien P. A. BRODIN, 1783.

Dag-Bladet:

Wälsignade Tryck-Friheten.

Tredje och Sidsta Stäcken,

N:o 90. och 91.

Stockholm den 27 Junii 1783.

Utlågot om Bastillen i Paris och den så namkunniga Lingvet *).

Detta ohyggeliga fängelse är endast gjordt för at bringa människor i förtwiffan, för at göra listwet odrägeligt; den fullkomliga ofkunnighet i hwilken man håller en fänge om hwad man gjort, gör och skall göra, för eller mot honom, är et gansta tjenligt medel til detta ändamåls winnande; då man har en gifwen

*) Utdragit ord ifrån ord utur hans egna Memoirer skrifna i Engeland, och hwilla äro så sällsynta i Sverige, at knapt lär här finnas mera än 2:ne exemplar, ehuru de debiteras med Prænumeration öfwer hela Europa och i synnerhet i Frankrike, där Weberbörande (hvars samwete är så rent) ej wårda sig at förbjuda dem, och där allmänheten läser dem med en otrolig nyfikenhet, likwål blott för at se denna deras Landsmans tort, och at derifrån göra slutsatser til den fördärfwade naturen och människohiertats wanart — Det är af samma heliga ordsak at blotta en frondeur, at på flera språk än det Fransyska wisa huru et sådant odjur är blindt i egen sak, huru litet det bör tros, och huru mycket det bör föraktas, som jag gjort denna Öfversättning.

Då Herr Lingvet til en del är känd i Sverige igenom sina Annaler, så lär det ej wara ur wägen at berättat det han för råttwisa ehuru ofända ordsaker blef d. 27 September 1780 middagstiden ur sin wagn på gatan förd i Bastillen, men slapp ut den 19 Maji 1782, och seck et Lettre de cachet at leswa 40 mil ifrån Paris i en liten stad Rhetel, likwål med förbud at fullfölja sina Annaler, och då han ej hade annat sätt at föda sig, och Ministären ej heller (som han utan twifwel fallet föregifwer) wille pensionera honom, så föröfkte han sitt bratt och rnu: de til Engeland. Denna Ridningen! hwad har han icke för en omärdig persifflage då han utropar mönn Ministären tror at et Lettre de cachet är et Lettre de change? och hwad har han at jämnra sig öfwer! Hans reela eacendom (han hade ingen tjenst) blef honom ej fräntagen och borttjifwen; ty hwilken Regering utom i Barbariet skulle ha så få resourcer at den nödgades falla den ena blott för at uphöja den andra. Ehuru Herr Frondeuren behagar flandra all ting på sitt Glott, där han war logerad, så kan han icke neka, at han ju hade tal öfwer hufwudet, de nödwändigaste meubler, ljus och varme, mat och drick, och om han stufnade antingen til fropp eller fräl, så kommo straxt både andeliga och werldliga Läskare — han lär tro det warit större wälgierning om han blifwit betagen all detta — Hwad för en obetänksamhet af en Philophe at gråla för det han ej blifwit dömd wid en Rätt, då som han säger, han fått förswara sig — wet han då intet at det fins Dommare öfwer all (utom Sverige) sålda efter omständigheterna som skulle wotera den ofskyldigaste til döden på en winst, på en befällning? — Ingen ting är min goda Lingvet i lag, hans mislunnade öfwas öfwen på det at hans lilla hussgeråd, såsom böcker, papper, gängkläder, blifwit af sånre folk så spolierade, så distraberade

rättegång, så känner man anklagningens natur; man wet hur långt den kan sträcka sig: man kan med tankan följa den ända igenom, man förlorar ej öfret ur ögnafigte, tills det antingen dödas eller frikännes; oroligheten har gränser, och sorgen medförer en slags tröst.

Men här, medan den olyckelige gömd för allas ögon anklagar sina wänner för glömska, så fruckta dessa, at det kan anses för et brott om de komma ihåg honom: som hans fängelse beror på en nyck, som hans rådJOR kunna lösas hwart ögnablick eller å nyo smidas, så är hwar dag för dem som längta åter se honom, lika som för honom sjelf, en fullkomlig periode, på hwilken de uttömliga all den ångstan som åtföljer wäntan, och alla de fabeligheter som en usling måste widkännas hwilken är skild från det som är honom kärt. Om morgonen gråter man wid hugkomsten af hwad man redan utstädt, och om aftonen för den wishet man har at ännu lida mera, utan at det är möjligt at se et slut på dessa plågor; eller om inbillningen söker fästa sig wid något, är det blott för at göra sitt tilstånd odrågeligare.

Bastillen äfwen som döden, gör alla dem lika som han upslukar: Den niding som förrådistt stämpelat sitt Fäderneslands undergång, och den hjeltmodiga människa, hwars enda brott består däri at med förmycken hetta hafwa försvarat dess rättigheter; den nedriga som ricktat sig på Statens bekostnad, och den som sagt Ministrarnes nyttiga sanningar, men hwilka warit mot deras interesse; den som man betungar med böjer, af frucktan at han kan wanhedra sin Familie genom något brott, och den hwars talanger man endast befarar, äro alla nedfänkta i samma mörker; och man bör betänka at detta mörkeret är dubbelt: det hindrar både at se och bli sedd: fången är icke allenast betagen all kunskap om det som personligen kan röra honom, den frihet at reglera sina affärer, at genom försigtighet förekomma sin ruins och stundom sina Correspondenters, och i synnerhet den at gifwa uplysningar åt sina bespyddare, och öfwertyga sina fiender; med et ord: alt hwad som kunde nyttigt syhelsätta honom: utan han är äfwen beröfwad all kunskap om de allmänna affairetne som eljest kunde för en stund lindra hans bekymmer. Blifwen en främling för hela werlden, tillåter man honom ej en gång at underrätta sig om hwad

och så medfarna i Bryssel, där han lemnat dem, lika som hans person i Paris --- Om han tror sig wara den enda i werlden som detta håndt --- hwad han är besdragen! kan han twisla at det icke fins äfwen ibland så kallade Camrater och wänner, de som för at behaga, at lifna de mäktiga, at göra sin lycka, just besitta sig om at lägga sten på bördan, och röfwa under det huset blifwit påtåndt af mordbrännare? --- sluteligen, hwad påckar han på för erkänsla för nåd? om han wöगत sitt lif i sålt och sitt hufwud på en echauffant för allmänt wäl, och han sedan gifwit prætext til et fel, så bör ej det aldraminsta affeende göras på det förra. Man bör lära sig at ha conduite. Ut tala de förnämnes språk. Utgifwa.

hwad som passerar. Det kan i dessa fängelsehål finnas den som dageligen öfwerhopar Ludvic den femtonde och Herriigen af Vrilliere med sina böner: Han tror sig ännu fångslad af dem: Han står ständigt på knä för dessa bägge skuggor, af hwilka blotta minnet är qwar: och de som äro waghafwande på detta ohyggeliga ställe, och som äro wittnen til hans willfarelse, hafwa den enfaldiga delicatessen, eller det tyranniska barbari at ej draga honom därutur.

Denna ofunnoghet medför ganska elaka följder för den olyckliga som blir så förwillad: om han til exempel endast blifwit upoffrad åt en Ministers eller annan hög herres hämd, blifwer han likafullt ej lättad genom dens fall, hwars myndighet och medgång warit wälskandade til hans olycka. Han kan ej sjelf nyttja detta tilfälle, emedan han är ofunnog därom, om han ej har ifriga wänner, om hans Familie är rädd, om den är utan börd och anhang, eller indifferant, eller långt bärta, så blir förtrycket det samma, fastän förtryckaren är borta. Efterträdarn söker före at bruka samma utwägar, än of afställa de misbrak som de förorsakat. Fången blir qwar på Bastillen, intet derföre at man önskar at han skal wara där, utan derföre, at han är där; emedan han är bortglömd; emedan wederbörande ej blifwa bönsfallna; ingen ting kan bättre förliknas wid swårigheten at komma ur denna mördarekula, än lättheten at komma dit.

Ingen ting kan komma därifrån, likasom ingen ting kan tränga sig dit: de försök som en fånge kan wäga hos sina Gynnare för at erhålla antingen en laglig rättgång eller ock rent sagt, nåd, bortsnappas och gömmas: underrättad härigenom, genom hwilka medel han kan smickra sig at bli hjälpt, skyndar Policen sig at tillsluta alla wägar för det bemiddande man til hans fördel kan göra. Man lemnar honom ej frihet at söka deras beskydd som kunna hjälpa honom förden han til sista droppan utdruckit den kall som Despotismen och hatet honom tilredt.

Då man ej beröfwar honom den friheten at skrifwa, så lemnas Hans bref oförseglade til Policen, eller ock brytes de där opp. Ledamöterna af detta hederliga sällskap finna nöje wid dessa sorgeliga klagowisors genomläsande: De roa sig en stund at de fått som hwat och en af de fångslade nyttjar at sucka och beklaga sig: Och sedan antingen gömma de eller bränna de opp hwad han skrifwit. Swarken den olyckliga som skrifwit, eller dem han tillskrifwit höra sedan någonsin brefsivet omtalas.

J början af mitt fångelse hade jag anhållit om de Kongl. Prinsarnes intercession. Redan förut underrättad at Monsieur och Grefwen af Artois hedrade mig med deras Ektime, smickrade jag mig at de ej skulle wägra mig sit bistånd i min olycka. Jag hade skrifwit dem til; brefswen woro förseglade: Lieutenant de Police sade mig någon

gon tid därefter, at han läst dem, men ej gifvit fram dem, emedan det ej varit honom tillåtit. Och då jag invände at emedan han wiste deras innehåll, så kunde han därom underrätta de ädelmodiga Furstarne för hwilka han qwarhållit dem, så swarades at han ej nalkades så förnämt folk. Och den som ej feck tillträde til så förnämt folk, hade likwäl den frihet at uppbryta och bortgömma deras bref, at göra deras och Konungens goda tankar fructlösa, med et ord, at fring mig uppresa långt ogenomträngeligare murar, än alla de trollslott hwar med den starkaste inbillningskraft uppfylt Romaner.

Lätom oss nu bese det inra af detta näste. Wi skola beskåda huru de Cerbererna bära sig at som hafwa wagt för at exequera deras mederstyggeliga syftla och göra lifwet odrägeligt.

Då något nytt rof tillsäres dem, börja de med at ransaka det. De borttaga hans penningar, af fructtan at han kan besticka någon af dem: Hans Jouveler för samma ordsak; Hans papper, af fructtan at han i dem torde finna någon resource för den ledsnad som de wilja skal förtära honom; Hans knifswar, saxar, m. m. af fructtan, såga de, at han därmed kan skära halsen af sig, eller mörda någon af sina wagtkarlar: Zy man uttyder kallsinigt för honom ordnaken til alt detta. Efter denna Ceremonie som är lång, och ofta afbruten med plaifanterier och grofwa insällan östwer hwar piece som finnes i hans inventarium, släpas han til det hål som är honom ämnat.

Alla dessa kulor äro uti torn hwilkas murar åtminstone äro tolf fot tjocka öfwantil, och trettio eller fyratio fot nederst. Swar och en har et litet hål på muren som igensjårras af tre järngaller, det ena innansfbre, det andra midt uti, och det tredje utanpå muren. I förra tider hade dessa hålur tre eller fyra öppningar som wäl alla woro gånstka små och decorerade med galler, men så bidrogo de dock til luftens omwärling, förekommo fucttighet och elak luft m. m. men Gouverneuren har låtit mura igen dem, så at det ej återstår mer än en. Det lilla ljus som den meddelar, tjenar äfwen under de wackraste dagar, blott til at så mycket bättre kunna se deras märker.

Således äro dessa hålur om wintern fullkomliga iskällare; och om sommarn så fucttiga at man kan qwäfwas, emedan murarne äro för tjocka at kunna torkas af wärman.

En del af dem, ibland hwilkas antal mitt äfwen war, äro belägna gent emot den grafwen, där al den smutz som fins på gatan St. Antoine samlar sig; så at då den ränsas, eller under en långwärrig torka, eller wattenflöd, hwilket som oftast händer, i synnerhet wår och höst, så upstiger därutur en giftig luft wårre än pesten, hwilken swåriligen står at fördrifwas då den en gång är inkommen i rummet.

Det är i denna luftkrets som en fånge andas: Det är där som han för at icke aldeles qwäfwas, nödgas förnöta dagarne, och oftast

nätterna med hufvudet mot det inra järngallret, hwilket som jag för sagt, skilger honom från den lilla öppning som insläpper til honom en skymt af dag och lust.

Olycklig den, som om wintern ej äger nog penningar för att köpa sig nödig wed, för att därmed sylla det som brister i den som utdelas i Konungens namn. För lemnades den utan räkning och til den myckenhet man behöfde. Man beröfwade ej människor som för öfrigt woro i misfning of allt och utan motion, nödig wed för att upwärma sin stelnade blod, och skingra rummets fuktighet. Konungen wille att de skulle njuta denna förmån utan afdrag.

Hans tanka är twiswels utan ännu den samma, fast proceduren är ombytt. Nu warande Gouverneuren har utstakat ett ganska ringa mått af wed om dygnet för hwar håla, och hwad som synes lika så otroligt som det är sant, är att han med all omsorg utväljer den smäraste och minst wärmande han möjeligen kan få.

Meublerna äro wärdiga det rum som de innehafwa, man bär anmärka att enligt entreprenade med Ministeren skall Gouverneuren bestå och underhålla dem på sin bekostnad. Han kan ursäcka stället obekwämligheter därmed att han ej kan ombyta dess läge: Han kan bemantla sitt nedriga skinneri som jag omtalat, med wedens indragning under den pretext att han wil bespara Konungens depense. Men i anseende til Meublerna som icke angå någon annan än honom, och som äro honom betalte, så har han ingen ursäkt att förebära. Hans besparing i detta mål, är på en gång både föld och grymhet.

Twå madrasser som äro urätta af maskar, en söndrig ländstol af tråd, ett rankigt bord, en kruka för att ha watten uti, två lerpottor att dricka ur, och två spishållar för elden utgåra alla Meublerna. Man får knäpt för egna penningar köpa det man behöfwer, och det war först efter ett års wistande därstädes som mig blef tillåtit att för egna pengar förskaffa de nödwändigaste behöfwer.

Den enda meubel som jag i början af mit fångelse fick köpa mig, war ett fångtäckte i anledning af följande händelse.

September månad är som man wet, den tid då den Insecten som träder ylle, och kallas på swänska Mal, bytas til fjäderllar. Då man öppnade dörren til mitt fångelse, såg ur fången en fäselig mängd som i ett ögonblick betäckte hela rummet. Jag steg tillbaka med försträckelse: „godt, godt, sade en af mina följeslagare leende, bara ni legat här två nätter, blir aldrig en enda qwar.

Om aftonen kom Lieutenant de Police efter wanligheten, för att be mig wara wälkommen. Jag wisade då en så häftig affly för ett sådant fångställe, att han tillät mig få ett nytt täckte, och att låta klappa Madrasserna, likwäl på min bekostnad. Som fjäderbolstrar ej äro tillåtna på Bastillen, utan twiswel därför, att sådana delicatesser ej

passa

passa sig för menniskor, på hvilka Ministeren wil utöfwa al sin grymhet, så wille jag åtminstone hwar tredje månad gifwa mina eländiga Madraser denna slags förfriskning. Gouverneuren satte sig med al magt häremot, fast det ej kostade honom något; utan därföre, sade han, at de härigenom nötas.

Gouverneuren är äfwen betalt, för at hålla Arrestanterna med kläder; han har ofta för mig omtalat sin friskostighet häruti: Jag tror ej at han hedrat mig med något enda besök utan at omtala de byxor som han friskostigt gifwit åt fångarne; Följande har händt mig sjelf.

Jag blef häktad den 27 September, då jag war i begrepp at fara och äta middag på landet; och följaktligen med den garde-robe som man brukar til en dylik resa och wid en sådan ärstid. Det war mig omöjligt at få skaffa mig något det minsta, hwarken linne eller kläder förr än wid slutet af November därpå följande.

Denna månad 1780 war mycket kall, så at jag war nödsakad at antingen aldrig gå ur mitt rum, eller ock at gå sprittnaken på promenaden (hwarom längre fram) och uthärda köldens wäldsamhet. Jag hade penningar, jag begärdte endast at få köpa byxor, hvilka som det sades, blefwo skänkta åt andra.

De sista dagarne i November månad fickade man mig ändteligen et litet winter förråd af kläder; det innehöll strumpor som et sex års barn ej kunnat bruka, och alt det andra i samma proportion, twiswels utan måtte man ha trodt at jag magrat vändeligen.

Jag beklagade mig häröfwer på det högsta, jag bad Gouverneuren at gifwa mig brukbara saker, eller tillåta mig at få köpa dem: Han swarade mig rent ut i sina medbröders och en wagtmästares närvaro, at jag kunde dra för . . . at han frågade S . . . efter mina byxor; at man antingen borde sätta sig i det cas at intet komma på Bastillen, eller ock weta at lida när man är där.

Jag tilstår at hans camerater slogo ner ögonen, och at jag 8 dagar därefter undfick en nattrock och de så ofta omtalta plaggen.

Då man wil låta en Arrestant gå ner, antingen til et förhöde om han är nog lycklig at få undergå et sådant, eller för at besöka en Medicus i fall han är sjuk, eller för promenaden om hwilken jag rått nu skall tala, eller ock af en Gouverneurens caprice, så finner han öfwer alt, blott en ödslig tystnad och mörker. Wid et tecken som wagtmästaren ger, försvinner alt hwad som kan se honom eller af honom bli sedt. En far och en son, en hustru och en man, ja hela slægter, kunna på en gång sitta på Bastillen utan at weta det de äro så nära dessa älskade sbremål. Då Gouverneuren på St. Domingo för några år sedan fant nödigt at göra sig af med hela Domstolen

i en af sina städer, och ficka alla ledamöterna på et stöpp til Frankrike, sattes genast hela Americanska Parlamentet på Bastillen.

Detta fattiga folket fann där et helt annat slafveri än deras Negrers; de sutto där i 8 månader, utan at weta hwaräst någon af dem tagit wägen: imedertid fullföljdes deras process! och sluteligen blefwo de förklarade för oskyldiga! och fingo ingen annan reparation än tilstånd at fara tillbaka och återtaga sina syflor!

Men om man sorgfälligt söker hindra fångarna at convertera sig imellan, döler man på intet sätt at de ej äro ensamna. Känna at man har antingen öfwer eller under sig en olycklig warelse, at hwilken man kunde ge, eller af hwilken man kunde få tröst; höra den gå och sucka; bedröfwas öfwer det buller som tillkänna ger en nykommen hwilken skall draga samma bojor som en sjelf, är en tortur som ingen kan begripa. Tantali och Ixions plågor äro här förenade.

Jag har sagt at en Arrestant hwarken får ha knifwar, saxar eller rakknifwar. Så at när han skall äta den usla mat som besucktas af hans tårar, skall alltid Wagtmästaren skära sönder hwar bit, och han betjenar sig af en knif som är utan ägg och utan udd: hwilken han får hwar gång stoppar hos sig. Det hände en gång at en Arrestant bemäktigade sig en rakknif, och nekade med en leende mine at gifwa den åter. Detta tycktes wäl ej utmärka något förtruffadt upfåt. Likafullt ringdes uti Slotts-klockan. Trumman giel, wagen marcherade; 3 à 4 duzin Bajonetter woro i anfall; jag tror man redan riktade Canonerna, när uproret lyckligen stillades genom det faseliga instrumentets insättande i sitt foderal.

Det är i detta mörker, i denna djupa tystnad som en så kallad Stats-fånge på Bastillen, det wil säga, en människa som mishagat en Minister, en smekunge, eller någon af deras drängar, är lemnad utan hjelp, och at al den fasa som kan intaga en förtryckt oskuld, hwilken ser sig försmågta utan at få urskulda sig. Förgäfwes söker han där at återopa sig Lagens skygd; hans suckar, hans böner, hans tårar, tjena til ingen ting; och han wet at de äro onyttiga; ty det är den enda underrättelse som dessa Barbarer gifwa honom.

Hwad maten angår, så är Ståthållaren äfwen betald för at gifwa den; men han stinnar därpå otroligt; det är fångar på Bastillen som ej få mer än fyra uns kött i målet. Portionerna hafwa blifwit wägda mer än en gång; och det wärsta är, at man nog ofta löper fara at bli förgifwen. Jag at derföre mycket litet af hwar rätt; och twättade i flere watten det som syntes mig mistänkt; oackadt denna försigtighet, har jag ej kunnat undwika det jag med all skäl befarade. Attionde dagen efter min ditkomst fick jag Colique och blodspottning, som sedan nästan aldrig lemnat mig, och hvars för-dubblade anfall utmärkte förenade ordsaker.

Jag

Jag har hwarken mistagit mig om dessa orsaker eller förteगत dem. Jag har skrivit hundra gånger til Lieutenant de Police at man gaf mig förgift: jag har mundteligen sagt det at hans Substitut: jag har sagt det at Doctorn, at Gåltshårn och wäkten: et föraktligt småleende är det enda swar jag någonsin undfått.

Det war för tillåtitt för fångarne at promenera i trädgården som hörer til Bastillen; men nu warande Ståthållare drar fördel af alt: han har funnit at trädgården kunde ge honom en god inkomst; och derföre hyrdt ut den at en Trädgårdsmästare som betalar honom wist derföre; och för at drifwa revenüen så högt som möjligt är, har han funnit för godt at utesluta fångarne derifrån.

Man får således endast spatsera på Slottsgården, hwars murar äro öfwer hundra fot höga utan något fönster, så at om wintern är där en owanlig köld, och om sommarn en odrägelig hetta, emedan lusten är förmycket inspärrad at kunna circulera. Slottsklockan wisar at denna gården; den har til prydnad två figurer som äro bundna med kedjor om halsen, händerna, benen, och midt om lifwet? och för at wisa, det bägge könen äro lika hotelser underkastade, så har Artisten haft omsorg at modellera en karl och et qwinfolk: Detta är det muntrande spectacle som yppar sig för Arrestanternas ögon.

Byggnaden där denna klocka är placerad, innehåller köket, Gouverneurskans badhus, och wäktmästarnes tillika med den öfriga wäktens boningsrum, undantagande Gouverneuren sjelf. Han bor utan före, fast han har sitt kök därinne och hans fru badar sig där.

Emedan det är förbudet at låta se sig för någon, så ropar wäkten så snart någon främmande wisar sig på gården, Au Cabinet! då den Arresterade Promeneuren nödgas genast instånga sig i et litet hål i muren som kallas så, under det den främmande går förbi. Då hög wälborne Gouverneurskan badar, måste man wäl hundra gånger instånga sig på detta wiset. Hennes Laquejer bära watten, de måste gå in och ut, och för hwar gång ropas: Au Cabinet! sedan komma Hennes Nådes Kammarjungfrur, med hennes fina linnekläder och tofflor: alt wore förlorat om man blef warse det minsta af Hennes eller dessa stats hemlighete.

Undteligen anländer Hon sjelf i egen hög Person: Hon är ej lätt på foten: Hennes gång är nog tung och långsam: Postkarlen för at wisa sitt nit i tjänsten, skrifer så snart han skymtar denna sköna blicken, Au Cabinet; hwarest man skall stå inneslängd tils hon är ingången; och wid hennes lyckliga återkomst iackttages samma formaliteter.

Under min tid, glömde Postkarlen en dag at wäda ifrån Signalen til hökten. Den Moderna Diana blef sedd i sin dishabillé: Jag war dagens Actöron: Jag undergick ingen förwandlig, men han som beziel en så försträckelig misgärning, fick ätta dagars arrest: Jag kan ej wata ofunnog därem, emedan jag hörde när Ordres utgafs.

Mera v. a. g.

N:o 92. utgifwes den 30 Junii eller nästa Måndag.

Stockholm, Tryckt hos Commisarien P. A. Brodin, 1783.

Dag = Bladet :

Wälsignade Tryck-Friheten.

Tredje och Sidsta Skåcken.

N:o 92.

Stockholm den 30 Junii 1783.

*Omjuskast Memorial *)*.

Sos Eder Excellence, Kongl. Directionen och Respective Delägare ne uti Kongl. General-Assistance Contoiret har jag äran ödmjukast anmäla, det jag wid genomläsandet af December månads 1781, detta Werks Huswud-boks Extract, med bekymmersamhet funnit åtskillige Personer wara för betydelige Summor, bland Werkets tilgångar debiterade, för hwilka, dels liten, dels ingen tilgång til godtgörande skall kunna förmodas, efter Herr Banco-Comissarien Hörstedts gifna uplysning. Dessa

*) Til uplysning för aflägsne wistande Actie ägare införes detta Memorial, som uplästes wid allmänna Sammankomsten den 30 Januarii 1782, af en Actie-ägare.

Hög och Respective Delägare, torde tilstådja at följande wälsmenta korta erhindringar här tilläggas den 8 Februarii 1783.

1:o Om det, efter Kongl. Directionens Beslut d. 2 Decemher 1775 under Titul Penninge insättning uptagne främmande Penningelån, mot 3 à 4 proCents Interesse dels med, dels utan uppsägning, vidare må continuera; sedan af Kongl. Contoirets Böcker och Handlingar fullteligen updagat kan, at, ifrån 1776 års börslån til och med 1782 års slut et Capital af 1011085 R:d. 37 s. 8 rs. blifwit upplånt, hwarföre Interesse blifwit betalt; eller wid 1782 års slut på ån utelöpande Kongl. Directionens Reverser, reterat tillsammans 19,711 R:d. 4 s. 8 rs. Och då af den under namn, af Penninge deposition, dels mot Sakerheter, dels emot blotta Förskrifningar på samma tid skedde, däremot swarande utlåning, det tillika updagat, at, ehuru 1020138 R:d. 40 s. 4 rs. blifwit utlånt, och således anseelige Summor af Actie-Fonden däribland jämwäl instuckne, ändock icke mera Interesse däraf stått at århålla, ån allenast 22,613 R:d. 2 s. 7 rs., eller 2901 R:d. 45 s. 9 rs. 8 skillingar, imellan utbetalte och inbetomme Interessen; hwilken sistnämde Summa skulle wara 7 års avance af ofwännämde rörelse Capital i Depositions wägen, utgörande söga mer ån 4-dels proCent af så anseelig Summa, som wisserligen icke synes löna mödan, eller swara emot den risqve en sådan Penninge-negotiation medför; helst om man dårförutan afdrager Räknan å Actie-fondens egne instuckne Capitaler i nämde rörelse månateligen, jämte afföring och andra kostnader, som werket genom denna rörelse graverar, då beklageligen i det ställe snarare torde wisa sig en betydlig förlust.

Såsom grundad uplysning uti det som förbemålt är, bör nämnas, at jag af Kongl. Contoirets Räkenskaper erfarit, at för år 1782 är ensamt uplånt R:d. 129,120:

Deße stå til last:

	R:d.	ß.	r:st.
Herr Auctions-Förvaltaren Smedberg för gamla Auctions-förvaltningen	647:	32	5
Herr Commissarien Nyberg	334:	42	"
Herr Majoren och Riddaren Høke	14,667:	2	8
Herr Jouveleraren Marklin	3532:	34	4
Herr Jouveleraren Seliger	16,796:	38	8
Herr Strömberg för	1645:	44	8
Wederbörandes brister	505:	16	8
Förflotter til förlorade Panters betalande;	123:	11	4
Eller tilsammans	38,253:	30	9.

af hwilken Summa förmodas icke mer kunna ingå än omkring 6 å 7000 R:dal. och således rena förlusten något öfwer 30,000 R:dal., eller kanske circa två Tunnor Guld; hwilken sistnämde Summa tor så myc-

37 ß. 7 rst. dārföre Interesse är betalt, eller d. 31 December samma år refter, å Kongl. Directionens då utelöyande Förskrifningar en Summa tilsammans R:d. 3711 44. 11. och efter Penning Depositions-Räkningen utlånt 184,346: 40. 11, samt fölgakteligen af Actie-fonden däribland 55226: 3. 4. hwilka 184,346: 40. 11. inä bragt 5199 R:d. 6 ß. 7 rst. Intoresle; I så måtto wisar sig wäl på papperet avance 2487 R:d. 9 ß. 3 rst.; men, när af Actie-Fondens Capital 55,226 R:d. 3 ß. 4 rst. såsom medium tagit beräknas endast 3 proCent, gör det 1656 R:d. 24 ß. och således 169 R:d. 14 ß. 9 rst:s förlust, utom circa 300 R:d. aflöning och kostnader, som denna rörelse årligen torde medtaga; hwarföre jag nu nödgas härigenom på det högsta afstyra denna slags rörelse, såsom för öfrigt utom Kongl. Reglementet tillkommen, och undandrager mig för framledne och tillkommande tider all deltagande och ansvar dārtinnan, ehwad namn det wāra mā.

2:0 Bör och ken ej undfalla Hög och Respective Delägarnes upmärksamhet, den asentliga tilwärt Aflöningen sådt; hwilken år 1782 wārit 6278 R:d. 3 ß. 7 rst. då Lånen i Contours wāgen ej stiga högre än omkring 100,000 R:d., efter Bofslutets Extracterne, däremot år 1775 då lånen siego öfwer 130,000 R:d. belopp, bes sieg Aflöningen sig til icke mera än 3651 R:d. 24 ß. Hwarföre hemställes om icke utwāgar måtte upstākas och widtagas til Statens minskning i mån af rörelsens af-tagande, hwartil mycket torde bidraga om Herrar Ledamöterna i Direction funne sig wid, at efter första inrättningen, utan penninge Lön, swara emot den heder och det förtroende dem updrages: åfwen som, at indraga tilöfte mindre nöddige syflor och Lönens förbättringar dārigenom at befordringar sie inom Werket i sin tour.

3:0 Förtjenar det utan twifwel både påminnelse och efterfrāgan, hwarföre icke de så kallade Wederbörandes brister och åtskillige Ballancer, som til ganska betydelige Summor, Bofslut's extracterne månateligen utwisa, behöriigen med Rānta wārd in-drifwas och til slut bringas, samt hwad h:synerligast år, til en del icke finnas up-tagne, churu de wötterligen existera.

4:0 Tyckes de både ömsinte och örfstelige anstalter böra widtagas, emot hwad nu sker och hwaröfwer klagan spörjes, at förfallne Pantar, som til Auctions-Kam-maren lefwereras, men af Pantägarna igenlösas innan de på Auction blifwit försälde,

så mycket säkrare kunna antagas, som Wagtmästarne Nordgrens och Nyströms brister, för saknade Pantar, som varit under deras wård, bde tilläggas, som ännu under Domarens åtgärd hwilar; hwadan ersättning, til Capital och Interesse, för nämde Summor skall tagas, til Werkets Skadeslös-hållande, är et öfwerläggnings-ämne af mycken wigt; hwilket jag nu på det ömaste recommenderar hos respectiue Samhället, til uptagande och afgjörande i dag, förån nytt wal af Herrar Fullmäktige i Direction företagas, och de afgående lämnas Decharge; hwarutom underställes om de afgående, i anseende til öm nämde brister, kunna komma under omröstning, eller sjelfwa få rösta.

Kongl. Reglementet för denna Inrättning af den 2 November 1772 stadgar uti 4 Artic. 1 och 2 momenterne, at Lån här få göras emot säker och full Pant, som i Contoirets förwar då genast bde aflemnas, allenast Panten är af den beskaffenhet, at den under Lånetiden ej förwärras: Och 3 Artic. 5 momentet förestifwer bland annat, Respective Directionen, at första Onsdagen i hwarje månad, som på söknedag infaller, sammanträda, då Contoirets räkenskaper och förwaltande med yttersta noggranhet af Thy öfwerföres, på det hwartlen försummelse, eller ensidige affigter må kunna sig insmyga.

Om denna Kongl. Författning blifwit af Högloff. Kongl. Directionen efterfölgd, lärer icke någre förluster kunnat hända; Hwar för jag ej kan undgå för min del påstå och mine Respective med-Interessenter underställa, om icke Herrar Fullmäktige i Directionen böra blifwa Kongl. General Assistance-Contoiret ansvarige, för förnämde 38,253 R:d. 30 s. 9 rst., för hwilket belöpp med löpande ränta, Werkets Ombudsman Herr Allessor Weltzin må updragas, at hos RådStugu-Rätten här i Staden, i morgon, uti Private Herrar Fullmäktiges fastigheter, til detta Werkets säkerhet taga Inteckning, samt gravations bewis å hwarje Egendom samma dato, och det alt så mycket mera, som Herrar Fullmäktige njutit och upburit Lån för de-
ras

icke wara utom hwad Kongl. Reglementet dickerar med Auctions-provision betungade, på det den turslige och nödlidande, men så widt möjligt är, godwillige betalaren icke må blifwa aldeles utlottad och hela hans förmåga medtagen.

510 Som Böckerna d. 31 December 1782 utwisa wara en behållen Actie Revenii af 20,502 R:d. 33 s. 11 rst. som för åren 1781 och 1782 är samladt, och är tillräckelig til 12 proCents utdelning, så låra Delägarna icke kunna wara nödde med den stödde 5 proCents utdelning, i synnerhet de, som ej samtyckt, at deltaga i öfwannämde utan wädeliga händelser tillkomna Balances betalande, hwartil någon så mycket mindre kan tvingas, som Kongl. Reglementet därtill ingen anledning gifwer; När därtill kommer at Kongl. Maj:t och Cronan, samt Kattig, Cassor, äro Actieägare, hwilkas medel öförryckta til des anslagne behof böra hållas, så förmodas full utdelning.

kas förvaltning, som bordt til nogaste pricf ske efter Reglementet, och det utan lön.

Hwad angår Herr Major Hökes år 1781 upburne Interims pension: Så emedan han nu hos detta Werk håftar för betydlig skuld, och desutan icke lämnat Förvaltningen i det skick han wid bortgången efter Författningen borde wara; Ty undandraget och för min del bestrider jag alt deltagande i hans pension, för detta och framdeles.

Likaledes bestrider jag Herrar Fullmäktige i Directionen all Lön eller Arfwode hädanefter, under ödmjukaste tillförsigt, at de största Herrar Actie ägarne, altid göra sig et nöje utan särskild wedergällning befrämja Werkets, och med detsamma sitt eget bästa, sedan erfarenheten wist, det lönen endast werkat täflan om Directions stolarne, men icke så särdeles om Werkets bästa och bestånd.

Beträffande Depositions lånen utom Reglementet, med främmande penningar, bestrider jag aldeles den operation, emedan jag ej inses nyttan däraf för detta Werk, på det, denne Operation sluteligen ej må tillwäxa, mogna och stanna i samma utgång, som den wedertwärdiga Präst-Cassan.

Som Revenüen för år 1781, är 9584 R:dal. 30 s. 9 rst. Specie eller 5 $\frac{1}{2}$ proCent, så förbehålles för min del 5 proCents utdelning, i det minsta för förledit år, och som Enkor, omhyndige Barn, Kongl. Lazarettet, Barn- och Fattighus, med flere Allmose-fonder, befinnas wara Actie-ägare, låra de ej eller tåla utdelningens uteblifwande.

Detta, som jag nu i bästa wälmening til detta högst nyttiga Werkets bästa och bestånd, annärkt, anhåller jag i ödmjukhet, må uti Directions Protocoll insyhta at extraderas til Tryckning på min egen kostnad, och hela Respective Bolaget til öfwertygande wedermåle, at jag fullgjordt min Medborgare-pligt.

De Respective Herrar Delägare, som detta bifalla, tåckas anmåla sig och låta sine namn i Protocollet anteckna, äfwen och de, som äro emot denna mening, tåckas yttra sine tankar til Protocollet, på det Samhället däraf i framtiden må hafwa tilgång til uplysning om skade-ersättning, för det lidande som mig och andre hända kan.

Stockholm d. 30 Januarii 1782.

P. A. Brodin.

Annonce.

Där dese Tidningar tryckas, finnas Exemplar af Herr Professor Martins Afhandling om Benbrott och Bensjukdomar, hwaräst pag. 12 gifwes tydlig underrättelse hwad tid eller dagar fordras til hwarje Benbrottis botande, äfwen botemedel mot alla slags Tandvärk. På samma ställe fins flere böcker Tryckpapper til köps.

N:o 93 och 94 utafwes den 4 Julii eller nästa Fredaa.

Stockholm, Trycktestet Originalen, hos Commissarien P. A. Brodin, 1782.

Dag-Bladet:

Wälsignade Tryck-Friheten.

Tredje och Sidsta Skäcken,

N:o 93. och 94.

Stockholm den 4 Julii 1783.

Sortsättning af Utdragen ur *Helvetius* se N:o 88. 91 Andra Skäcken samt 33 och 40. af Sidsta Skäcken *).

En Stas-Minister i England talade en gång på en Cour om det sätt at hålla Rådslag, som är brukeligt hos några Africanske Nationer — „Föreställ Er, ”sade han til de kringstående, ”et stort rum, uti hwilket en hop krukor äro upstälde, til hälften fylde med watten. På utsatt tid, ser Ni Rådsherrarna helt nakna, med en alswarsam upsyn tråda in i Conseille-rummet och hoppa hwar och en i sin kruka. I en så beqwäm ställning sitta de flera timmar, med wattenet ända til halsen, och öfwerlägga om Rikets angelägenheter — Swad? Ni finner ej detta löseligt? Ni skat tar ej derät, ”sade han til en Lord, som stod honom närmast — ”Nej, swarade Lorden, ”ty jag ser alla dagar i England något, som är långt löseligare — Swad är det? frågade Ministern — ”Jo, at krukorne ensamme sitta i Conseillen. ” (pag. 54 Tom. I, Edit. de Londres 1776).

I wika Land hwarest pluraliteten af folket är fördärswadt, samt öfkieligt til goda och nyttiga gärningar, håller man för en galenskap at tänka på något alswarsamt. Man tror sig gbra en person löselig, då man säger om honom: „Se där, en, som arbetar på Statens förbättrande.

Huru skulle Sanningen kunna bo på et ställe, hwaräst större delen af dem, som man kallat: des honnêtes gens, wande wid lögn, smickel

*) Insändt ifrån en och samma hand, som förut.

Smickel och nedrighet, råfna och böra råfna dessa laster bland les utaf-
ges du monde?

En Kung i Pegu frågade en gång några Venetianer hwad deras
Monarch hette, och då desse swarade, at de icke woro regerade af
några Konungar, fann han deras swar så löjeligt, at han dånade
af stratt.

En Spartan förewitte en gång en Perfer hans Nations nedriga
weflighet. „Din förebräelse är orättwis, swarade honom Perfen;
„Du bör ju weta at hwaräst man erkänner en enwäldig Herre, där
„finnes icke mera någon Nation. En Kung är själan i en Despotisk
„Stat: i samma mån, som han är stark eller swag, listwas eller ut-
„mattas Riket. Om wi, som woro Segerwinnare under Cyri rege-
„ring, nu äro öfwerwundne under Xerxis, så har sådant skedd af den
„ordfakt, at Cyrus behöfde grunda och stadfästa den Thron, til hwil-
„ken Xerxes blifwit född, och at den förra hade jämlikar kring sin
„person, då däremot den sednare aldrig varit omgifwen af annat än
„slafwar, ty du wet at någon gång de aldrafbrætteligaste personer
„åga tiltråde til Konungars Palats, (i Perhen) då desse äro weflige
„och lastfulle. Det är dräggen af Nationen, som du ser upkastad til
„de högsta beställningarne; det är endast skummet som flyter på haf-
„wets yta. Erkänn obilligheten af dit föragt, och i fall du twif-
„lar om Perfernas daglighet, så gif of Spartas Pagar och Regerings-
„sätt, samt tag sjelf Xerxes til Regent: Efter detta byte skall du
„blifwa weflingen, och jag Hjelten.

Omar sade: „Eho du är, som älskare af Friheten, kan du wara
„rik utan pengar, mächtig utan Underfätare, lydig utan Herre —
„förackta endast döden, så skola Konungarne bäfwa för dig, men du
„sjelf, du skall icke frackta någon.

En Chinesisk Kejsare, hotad af en uprorisk Vassall, som med se-
grande wapen war i antågande til hufwudstaden, will betjona sig af
den widspeliga wördnad, som en son i detta land bär för sina För-
„äldrar, stiekar således til den uproriskas Mor en deputerad, hwil-
„ken med en dol* i handen ber henne wälja imellan listwet och döden —
„Måne din Herre, säger hon til Officeraren, smickrar sig därmed,

„at jag skall wåra i okunnoghet om de heliga förbindelser, som för-
 „ena folket med dess Regenter, igenom hwilka folket förbinder sig
 „at lyda, och Regenterne at göra det lydigt? — Kejsaren har sjelf
 „först öfwertrådt detta förbund — Nedrige utfrare af en Tyrans
 „befallningar! lär af en Qwinna hwad man i sådant fall är skyldig
 „sitt Fädernesland — Wid dessa ord rycker hon dolken från Gändes
 „budet, ger sig et sting och säger: „Slaf! om du ännu har någon
 „gnista af dygd öfrig, så bår denna blodiga dolken til min son; såg
 „honom at han hämnar Nationen, at han straffar Tyrannen, som han
 „börjat. Han har nu ingen ting mera at fructa för mig; Jag har
 „igenom min död satt honom i frihet at wåra dygdig.“

En dag då man bad Thræsea at wisa någon undergiftwenhet för
 Nero — Hwad! swarade han, „för at förlånga mit lif några dagar,
 „will du at jag skall förnedra mig? Nej Döden är en skuld; jag
 „will betala den som en fri människa, icke som en slaf.“

Uti en öfwerilning af Vespasianus hotade han Helvidios med
 döden. Han fick detta swar: „Har jag wål sagt Er at jag wore
 „odödlig? J gjorde Er skyldighet som Tyrann, om J skulle ge mig
 „döden; jag gjorde min, som Medborgare, då jag emottog den, utan
 „at dæra.“

En Kung i Orienten, rått upeldad af den fanna Aran, ropade:
 „Olycklige de Furstar, som befälla öfwer Slafwar. De kånna al-
 „drig sötman af det rättwisa lof, efter hwilket både Gudar och Hjel-
 „tar äro så begärlige. O folkslag! tillade han, J, som swaga och
 „nedrige hafwa förlorat den rättigheten at offentligen lasta Edra
 „Herrar, J hafwa också förlorat rättigheten at berömma dem. Be-
 „römmet af en Slaf är altid mistänkt, och den uslingen, som här-
 „skar öfwer honom är i en beständig okunnoghet, om han förtjenar
 „wördnad eller förakt.“

Swar och en, som under sken af at stadga och befästa Regentens
 tens magt, obetänksamt updrifwer den ända til Enwåldet, är brott-
 sig både som Sar, Medborgare och Undersåte — Han är brottlig
 Sar och brottlig Medborgare, så wida han smider sitt Fädernes-
 land och sina Efterkommande, uti Tråldomens tunga bojar: Han är
 brott-

brottlig Undersäte, ty då man förvandlar en gränsad och laglig magt i Envälde, så gör man ej därigenom annat, än emot Fursten äggjar Aregirigheten, föder och väpnar emot honom Sötwislan. — Kasta ögat på de Österländske Thronerne; huru ofta hafwa de ej blifwit färgade af sina Herrars blod?

Grotius säger: „Alla Lagar och Förordningar, hvilka man ej, utan at straffas därför, får undersöka och granska, äro helt säkert orättwisa.“

Under en Despotisk Regering kunna ej de högare Ämbetsmännen göra sig et grundadt och sant begrep om Rättwislan. Hvad tankar kan wäl en Vizir hafwa om den? Han känner icke at något allment Wäl är til, och utom denna künstaren willar man sig wid hwarje fjät. De bilder, som Ufostran skapat om Rätt och Orätt, utplånas småningom, och förswinna sluteligen helt och hållet.

Det är intet i Orienten, som man träffar en Hertig af Bourgogne. Denna Prints läste sjeff alla de libeller, som blefwo gjorde emot honom och emot Ludvig XIV. Han wille uplysa och förbättra sig; och han kände, et hatet, hämnden och bitterheten, äro de enda, som någon gång wäga säga sanning at Regenterne, sedan de dygdige blifwit twungne at tiga.

Milord Bolingbroke, så mycket namnkunnig för sin Philosophie, säger på et ställe i sina skrifter: „Så länge jag war ung, förestälde jag mig, at de som regerade Nationerne, woro de mäst uplyste af alla menniskor. Men erfarenheten wisade mig snart, annat. Jag granskade dem, som i England höllo Riksdömmarne, och jag såg, at de flästa liknade Phoeniciens Gudar, uppå hwilkas arlar war fastadt et orehuswud, för at därigenom beteckna deras magt och wishet; Jag fann at människorna i allmänhet äro styrde af de aldradärastaste bland dem — Denna sanning, som Bolingbroke, utan twiswel af hetta, applicerade på England, är ostridig i Marocco och Constantinopel.“

Uti de Stater hwaräst Lagen ensam straffar och belönar, hwaräst man icke lyder någon annan än Lagen, så synas den Dygdiga, hwilken därstädes är i frihet at tänka och verka, hafwa en frimodighet och en styrka i Själén, som naturligt wis måste förswagas under en Despotisk Regering, där hans lif, hans egendom och hans frihet dependera af en enda människas wilja och nycker — Uti sådana Land blir det lika besynnerligt om man kan wara dygdig, som fordom, at icke wara det, på Creta och i Lacedemon.

Prospectus af Den nya inrättningen med *Versfabrique* eller *Versstuga* omnämt och utläswad i N:o 74.

Så wida det dels ej passar sig at wara utan tjänst eller occupation, dels därföre, at jag instuckit det Capital jag förtjenat på Wälsignade Tryckfriheten, i Skjeppsfart och handel, i synnerhet frackthandeln sedan Kriget blef slutat, och de 100 procenten jag har däraf, kan ej så hastigt optagas, Utså öpnar jag Stugan samma dag jag tillslutar Wälsignade Tryckfriheten.

Som detta är en liten nått och snygg rdrelse, så åstundas en eller par Compagnoner Feminina eller Masculina, kan wara lika mycket, allenast de ha et litet Capital af circa 1000 R:dal. at opkjöpa idéer böcker, brochurer, wisor, som nödwändigt fordras til wärkets i stånd sättande och bedrifwande. — Dessa Mina Intreslenter behöfwa hwarfen kunna läsa eller skrifa, blot de ha pengar, (med första egenkapen finner man tusendetal, med sidsta knapt dukinet) men inga andra Gesäller och lärpojkar antagas än de som äro handwara och kunliga — Deras löner eller betalningsfätt kommer an på accord med mig som är Fabriqueur, och som rättar det efter deras mer och mindre skicklighet. Emedlertid will jag opge til Allmänhetens rättelse priset och versslaget, så at ej det minsta underslef kan ske i det fall, förnåma Herrskaps betjänter skulle skicka sina drängar at beställa och afhämta waran.

I alla slags ämnen, intet et undantagandes, skrifwes — Sanning, smicker, Lögn, hjeltedater &c &c &c. Alla hittills opfundna versarter, alt som det befalls, nyttjas, i synnerhet skall jag imitera den slags profaiska, hwaraf en Förnåm Herre gifwit så wackra prof,
och

och med hvilka jag förut ornerat den Wälsignade Tryckfriheten.

Priset — ja priset, det är en wärre knut — det kommer an på ämnet, rimmet, längden, bredden, det är omöjligt at fixera det præcist, men åtminstone ungefärligen.

Ett Poem epique af 8 sånger kostar 8 R:dal.

Ett Drame i 4 acter kostar 4 R:dal. det är här jag rättar mig efter tidens kjännare och i synnerhet efter Boktryckares och Bokhandlars wärdering af Manuscripter.

Ode som skall vara Gudomligt, förträffligt och högt — 8 §.
Epigramer — 2 §. för hwar rad, men då äro de onaturligt, qwicka.

Satirer, ju mera bitande ju mindre fasta de, til och med, at när de beställas öfwer den fattiga, den förfördelade, den ofsyldiga så fås de gratis.

Elegier eller Graffskrifter betalas i proportion af Ars-Instrumentet, — skulle det vara urarswa lik, kan ingen bokstaf hwarken begjåras eller skrifwas, men händer så lyckligt at någon som ej wäntat sig Testamente, får det af någon Rit, så betalas 2 procent af hela Capitalet.

Erotiska Vers! Kärleks Vers! Välkomna! Det är Er jag lurar på, et sådant gladt ämne kan något importera — Det är naturligt at den som skrifer till en Skönhets, till en Gudinna, bör betala bra postpengar — Således komma dessa rimm at falla sig något dyra, ifrån 32 §. som är det minsta til 32 R:dal. det högsta. Då förstås det, at Gudinnan som får verserna är Grefwinna eller minst Friherreinna, och at Hennes Amant är en stor och betydande Herre, oändeligen många prickar nyttjas då, prickar af alla slag, Jag will til exempel anföra en sådan kärleks declaration som är desutom helt modest och naturlig för 32 R:dal.

— Förlåt , , , , förlåt Grefwinna!

, , , , , , , , , , , , , , , ,

En döblig Matt och swag - - - - -

Will nattas sin Gudinna

I några djerfwa drag - - - - -

Men och , , , , Ni är för slager

Ni tidens handlagivet — * * *